TURUN YLIOPISTO

Sairaanhoitajien ohjausosaaminen opiskelijaohjauksessa

Integratiivinen kirjallisuuskatsaus

Tiia Setälä

KANDIDAATINTUTKIELMA

Hoitotiede

Turun yliopisto

Hoitotieteen laitos

28.8.2025

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Hoitotiede
Tekijä: Tiia Setälä
Otsikko: Sairaanhoitajien ohjausosaaminen opiskelijaohjauksessa
Ohjaajat: TtT Sanna Koskinen & TtT Heli Virtanen
Sivumäärä: 22 sivua, 5 liitesivua
Päivämäärä: 28.8.2025

Opiskelijaohjaus kuuluu olennaisena osana sairaanhoitajan työhön, sillä sairaanhoitajan tutkinnosta vähintään puolet toteutetaan ohjatuissa harjoitteluissa. Ohjaus- ja opetusosaaminen sisältyy sairaanhoitajan osaamisvaatimuksiin. Tämä kandidaatin tutkielma kuvaa, millaista tutkimusta on tehty koskien sairaanhoitajien ohjausosaamista opiskelijaohjauksessa, sekä millaista ohjausosaamista sairaanhoitajilla on. Tutkielman tavoitteena on tuoda esille tutkittua tietoa sairaanhoitajien ohjausosaamisesta.

Kandidaatin tutkielma on toteutettu integratiivisena kirjallisuuskatsauksena, jonka aineistohaut tehtiin hoitotieteessä yleisimmin käytettyihin tietokantoihin Pubmed, Cinahl, Cochrane ja Medic. Neljästä tietokannasta tuloksia saatiin yhteensä 396, joista tutkielmaan valikoitui 11 artikkelia. Aineisto käsiteltiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tutkimusten perusteella sairaanhoitajien ohjausosaaminen opiskelijaohjauksessa on laaja kokonaisuus, josta on tunnistettavissa kolme osa-aluetta: ohjaajan ominaisuudet, ohjauksen sisältö sekä ohjausosaamisen laatu ja kehittäminen. Ohjaajan ominaisuuksista vahvimmin esille nousivat lähestyttävyys ja luotettavuus sekä aito kiinnostus ohjaamiseen. Tulosten perusteella ohjausosaamisen laatu vaihtelee hyvän ja tyydyttävän välillä. Tulokset osoittavat myös, että ohjaajakoulutuksilla pystytään parantamaan ja monipuolistamaan ohjausosaamisen laatua.

Tutkielman tulokset auttavat ymmärtämään ohjausosaamisen laajaa sisältöä. Tuloksia voidaan hyödyntää sairaanhoitajien ohjausosaamisen kartoittamisessa ja koulutuksen suunnittelussa. Tulevaisuuden koulutuksissa tulisi huomioida erityisesti vuorovaikutusosaamisen kehittäminen.

Tulevaisuudessa sairaanhoitajien ohjausosaamista voitaisiin tutkia havainnointitutkimuksen avulla, mikä mahdollistaisi vertailun aiempiin, itsearviointiin perustuviin tutkimuksiin.

Avainsanat: Ohjausosaaminen, opiskelijaohjaus

Sisällysluettelo

1 Johdanto 4

2 Keskeiset käsitteet 5

2.1 Opiskelijaohjaus 5

2.2 Ohjausosaaminen 5

3 Tutkielman tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset 6

4 Menetelmät 7

4.1 Integratiivinen kirjallisuuskatsaus 7

4.2 Tiedonhaku 7

4.3 Aineiston valinta 8

4.4 Aineiston laadunarviointi 9

4.5 Aineiston analyysi 10

5 Tulokset 11

5.1 Tutkimusten kuvaus 11

5.2 Ohjausosaaminen opiskelijaohjauksessa 11

5.2.1 Ohjaajan ominaisuudet 12

5.2.2 Ohjauksen sisältö 13

5.2.3 Ohjausosaamisen laatu ja kehittäminen 14

6 Pohdinta 16

6.1 Tulosten pohdinta 16

6.2 Luotettavuuden pohdinta 18

7 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset 19

Lähteet 20

Liitteet 23

Liite 1. Tietokantahaut 23

Liite 2. Aineiston esittely 24

1 Johdanto

Sairaanhoitajan tutkinto perustuu vahvasti käytännönläheiseen työssäoppimiseen, kliinisten harjoittelujaksojen kattaessa tutkinnosta vähintään puolet (2013/55/EU). Harjoittelussa opiskelijat pääsevät soveltamaan opinnoista saamaansa teoriatietoa käytännön osaamiseksi sairaanhoitajan ohjauksessa. Tutkimusten mukaan kliinisessä työssä tapahtuvalla harjoittelulla on merkittävä vaikutus ammatilliseen kehittymiseen (Carlson ym., 2009). Opiskelijan oppimiseen vaikuttavat monet tekijät, ja myös harjoittelua ohjaavan sairaanhoitajan ohjausosaamisella on todettu olevan yhteys oppimisen laatuun (Ye ym., 2022).

Ohjausosaaminen ja opiskelijaohjaus kiinnostaa tutkijoita, ja tutkimusta aiheesta on tehty paljon. Ohjausosaamista on pyritty kartoittamaan eri keinoin, sekä osana sairaanhoitajan osaamisen arviointiin kehitettyjä mittareita (Meretoja ym., 2004) että varsinaisesti ohjausosaamisen sisältöön keskittyen (Bengtsson & Carlson, 2015). Aiemmat tutkimustulokset aiheesta ovat varsin yhteneviä, ja niiden pohjalta tiedetään, että ohjauksen toteuttamiseksi hoitajilla tulee olla tietoa, taitoa, resursseja sekä motivaatiota (Ruuskanen ym., 2018). Sairaanhoidon opiskelijoiden näkökulmasta on pidetty tärkeänä, että harjoittelun ohjaaja omaa opetusosaamisen lisäksi hyvät ihmissuhdetaidot (Factor & de Guzman, 2017).

Opiskelijoiden ohjaamisella on myös yhteiskunnallisia vaikutuksia, sillä laadukas ohjaus pyrkii osaltaan varmistamaan osaavien työntekijöiden saamisen hoitotyöhön. Opiskelijoiden tyytyväisyys harjoitteluun voi kannustaa jatkamaan opintojen parissa (Suliman & Warshawski, 2022). Julkisen alan eläkevakuuttaja Keva listaa sairaanhoitajat kärkisijalle ammattiryhmänä, jossa on suurin työvoimavaje. Kevan tuorein ennuste vuodelta 2023 ulottuu vuoteen 2037 saakka, ja se huomioi työvoiman tarjonnan, tutkinnon aloittaneiden määrän sekä sairaanhoitajien eläköitymisen. Ennusteen mukaan pula sairaanhoitajista ei tule helpottamaan. (Keva, 2023.)

Jatkuva työvoimapula ja laskevat opiskelijamäärät lisäävät painetta kliinisen harjoittelun onnistumiselle, jolloin sairaanhoitajien ohjausosaaminen nousee merkittävään rooliin. Tämä kandidaatintutkielma pyrkii tuomaan esille tutkittua tietoa sairaanhoitajien ohjausosaamisesta opiskelijaohjauksessa. Ohjausosaamisen ymmärtäminen tutkimustietoon perustuen tarjoaa paremmat edellytykset suunnitella ja kohdentaa toimia hyvän opiskelijaohjauksen saavuttamiseksi nyt ja tulevaisuudessa.

2 Keskeiset käsitteet

Tutkielman keskeiset käsitteet ovat opiskelijaohjaus ja ohjausosaaminen. Käsitteiden määrittelyllä pyritään selkiyttämään, mitä ilmiötä tutkielmassa tarkastellaan, sekä varmistamaan, että työn tekijä ja työn lukija ymmärtävät käsitteet samalla tavalla.

2.1 Opiskelijaohjaus

Hoitotyössä opiskelijaohjauksella pyritään hoitotyön tietojen, kliinisten taitojen sekä ammatillisten asenteiden kehittymiseen (Smedley, 2008). Yleisesti ohjauksella tarkoitetaan työpaikalla tapahtuvaa koulutuksellista toimintaa, jonka tavoitteena on tukea ohjattavaa hänen henkilökohtaisten tavoitteidensa saavuttamisessa. Ohjaus keskittyy ohjattavan osaamisen tukemiseen työtehtävien yhteydessä, ja se voi sisältää esimerkiksi opastusta, palautteen antoa sekä osaamisen kehittymisen seurantaa. Työpaikalla tapahtuva ohjaus on keskeinen osa ammatillista koulutusta. Sen tarkoituksena on varmistaa, että ohjattava saa tarvitsemansa tuen ammatillisen kasvun ja oppimisen tueksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2025.)

2.2 Ohjausosaaminen

Sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen vähimmäisvaatimukset on määritelty osana EU:n ammattipätevyysdirektiiviä (2013/55/EU). Yhtenä osa-alueena direktiivissä huomioidaan sairaanhoitajien ohjaus- ja opetusosaaminen. Sairaanhoitajakoulutuksen tulevaisuus -hankkeessa (Eriksson ym., 2015) laadittiin direktiivin, tutkimustiedon sekä asiantuntijapaneelin pohjalta sairaanhoitajatutkinnon osaamisen kuvaus ja keskeiset sisällöt palvelemaan suomalaisten ammattikorkeakoulujen yhtenäistä linjaa ammatillisten osaamisvaatimusten osalta. Hankkeen tuloksissa opetus- ja ohjausosaaminen jakautuu potilaan tai asiakkaan ohjaukseen ja opetukseen sekä mentorointiin ja perehdytykseen. Vaikka opiskelijaohjausta ei ole erikseen huomioitu, voidaan sen katsoa lukeutuvan perehdytyksen alaisuuteen. Ohjausosaamisen hankkiminen jää kuitenkin tehtäväksi vasta valmistumisen jälkeen, esimerkiksi työnantajan tarjoaman jatkokoulutuksen avulla.

Osaaminen määritellään yleensä kontekstisidonnaisesti, esimerkiksi osana ammatillista osaamista. Osaaminen on siten kokonaisuus, joka muodostuu yksilön tiedoista ja taidoista sekä valmiuksista käyttää niitä tiettyyn tarkoitukseen, kuten työtehtäviin. Osaaminen karttuu eri tavoin, kuten koulutuksen, työkokemuksen sekä arkioppimisen myötä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2025.)

3 Tutkielman tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkielman tarkoituksena on lisätä ymmärrystä sairaanhoitajien ohjausosaamisesta opiskelijoiden ammatillisen kasvun ja oppimisen tukemisen näkökulmasta. Tavoitteena on jäsentää olemassa olevaa tutkimustietoa ohjausosaamisesta sekä tarkastella, millaisia valmiuksia sairaanhoitajilla on toimia oppimisen edistäjinä. Tutkielmassa pyritään tunnistamaan ohjausosaamisen vahvuuksia ja kehittämistarpeita.

Tutkielmassa haetaan vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitä tutkimusta on tehty sairaanhoitajien ohjausosaamisesta opiskelijaohjauksessa?

2. Mitä ohjausosaamista sairaanhoitajilla on opiskelijaohjauksesta?

4 Menetelmät

4.1 Integratiivinen kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on selvittää, mitä tutkimusaiheesta jo tiedetään. Kirjallisuuskatsauksella tavoitellaan tutkitun tiedon kokoamista, arviointia ja jäsentelyä. (Gray & Grove, 2021.) Tutkielma toteutettiin integratiivisena kirjallisuuskatsauksena, joka on menetelmältään laajin katsaustyyppi (Suhonen ym., 2015) ja mahdollistaa eri tavoin tuotetun tutkimustiedon analysoinnin ja yhdistelemisen (Sulosaari & Kajander-Unkuri, 2015). Integratiivinen kirjallisuuskatsaus alkaa suunnitelmallisella tiedonhaulla, etenee järjestelmälliseen aineiston valintaan ja laadunarviointiin ja päättyy tulosten raportointiin sekä johtopäätösten tekemiseen (Gray & Grove, 2021; Sulosaari & Kajander-Unkuri, 2015).

4.2 Tiedonhaku

Tiedonhaun suunnitteluun saatiin apua yliopiston kirjaston informaatikoilta sekä kandidaatintutkielman sisällönohjaajilta. Tietokantahakuja varten muodostettiin hakulauseke, joka rakennettiin tavoittelemaan tutkielman keskeistä käsitettä, sairaanhoitajien ohjausosaaminen. Sairaanhoitajan lisäksi hakutermeissä huomioitiin myös muut sairaanhoitajan ammattipätevyyteen johtavat tutkintonimikkeet: ensihoitaja, kätilö ja terveydenhoitaja. Käsite ohjausosaaminen pilkottiin hakulausekkeen muodostusta varten termeiksi ohjaaminen, opettaminen, osaaminen ja kompetenssi.

Hakulauseke muotoiltiin sekä englannin että suomenkieliseksi, ja sitä muokattiin tietokantakohtaisesti siten, että lausekkeeseen lisättiin tietokantojen omia, hakua täydentäviä asiasanoja. Hakulausekkeessa käytettiin Boolen operaattoreista pakollisten termien operaattoria AND sekä vaihtoehtoisten termien operaattoria OR. Poissulkevaa operaattoria NOT ei käytetty, ettei tuloksista rajautuisi pois olennaisia tutkimuksia. Haussa ei myöskään käytetty tietokantojen rajausmahdollisuuksia.

Lopullinen hakulauseke muotoutui testihakujen pohjalta. Tietokantahaut tehtiin tammi–helmikuussa 2025 englanninkielisiin tietokantoihin CINAHL, Cochrane ja PubMed sekä suomenkieliseen Medic-tietokantaan. Hakulauseke ja tietokantahaut ovat taulukoituna liitteessä 1.

4.3 Aineiston valinta

Tutkielmaan soveltuvan aineiston löytämiseksi määriteltiin mukaanotto- ja poissulkukriteerit. Kriteerit muodostettiin hyödyntäen PICO-mallia, jossa määritetään kohderyhmä (P), tutkittava toiminto (I), toiminnon verrokki (C), tutkittavan aiheen tulokset (O) sekä tutkimusasetelma (S) (Valkeapää, 2015). Edellä mainittujen lisäksi määriteltiin kriteerit aineiston saavutettavuudelle (englannin tai suomen kieli sekä artikkelin ilmainen saatavuus). Tutkielman mukaanotto- ja poissulkukriteerit on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Mukaanotto- ja poissulkukriteerit.

	Mukaanottokriteerit	**Poissulkukriteerit**
P	Tutkimuksen kohdejoukko ovat sairaanhoitajat, terveydenhoitajat, ensihoitajat ja kätilöt sekä näiden alojen opiskelijat.	Tutkittavat ovat hoitotyön opettajia, lääkäreitä tai muiden terveydenhuollon ammattiryhmien edustajia.
I & C	Tutkimus koskee ohjausosaamista kliinisessä työssä, opiskelijaohjauksen näkökulmasta.	Tutkimus koskee opettamista oppilaitoksessa, potilasohjausta tai terveyden edistämiseen liittyvää ohjausta.
O	Tutkimuksen tuloksissa tarkastellaan ohjausosaamisen tasoa tai sisältöä.	
S	Alkuperäistutkimus vertaisarvioidussa julkaisussa.	Kyseessä on jokin muu kuin alkuperäistutkimus (esimerkiksi katsausartikkeli tai väitöskirja).
	Artikkeli on saatavilla maksutta.	
	Suomen tai englannin kieli.	

Tietokantahaut tuottivat yhteensä 396 artikkelia. Artikkelien organisointi ja viitteidenhallinta toteutettiin Zotero-viitteidenhallintaohjelmalla. Ohjelman avulla poistettiin kaksois- ja kolmoiskappaleet, jonka jälkeen valintaprosessiin jäi 289 artikkelia. Artikkelit seulottiin järjestelmällisen valintaprosessin mukaisesti otsikko- ja tiivistelmätasolla, jonka jälkeen kokonaan luettavaksi jäi 48 artikkelia. Koko tekstin perusteella hylättiin 37 artikkelia, joista osa ei vastannut tutkimuskysymyksiin ja osa ei sopinut määritettyihin mukaanotto- ja poissulkukriteereihin. Tutkielmaan valittiin mukaan 11 artikkelia. Järjestelmällinen valintaprosessi on esitetty kaaviossa 1.

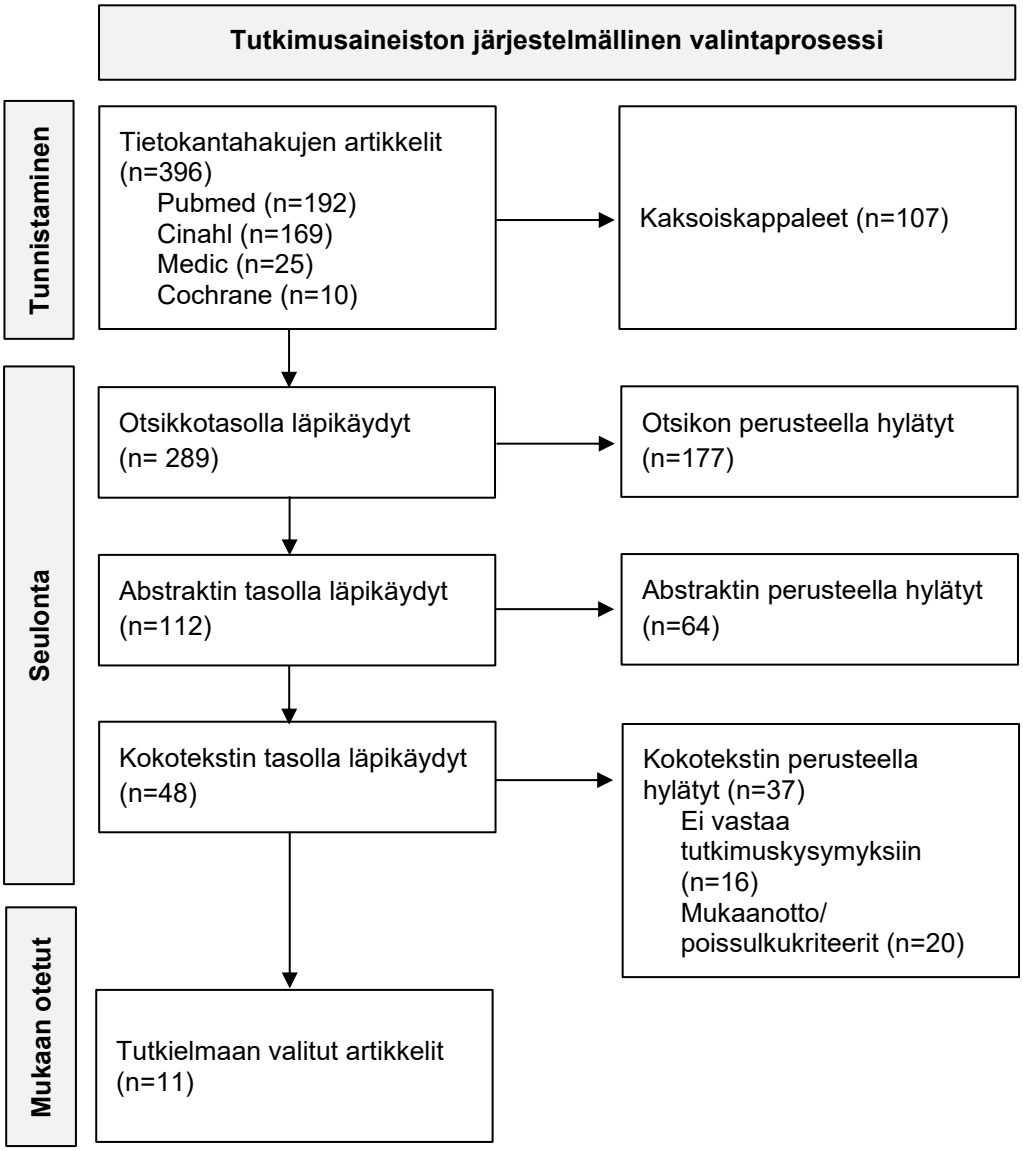

Kaavio 1. Aineiston järjestelmällinen valintaprosessi PRISMA-kaaviossa esitettynä. (Page ym., 2021.)

4.4 Aineiston laadunarviointi

Aineiston valinnan jälkeen toteutettiin alkuperäistutkimusten laadunarviointi, joka on tärkeä osa kirjallisuuskatsauksen toteutusta (Lemetti & Ylönen, 2015). Laadunarviointi tarkoittaa huolellista, järjestelmällistä ja puolueetonta tutkimusten osa-alueiden tarkastelua, jossa pyritään arvioimaan tutkimusten vahvuuksia ja rajoituksia, luotettavuutta, merkitystä sekä käytäntöön sovellettavuutta (Gray & Grove, 2021).

Kandidaatin tutkielmassa laadunarvioinnin suorittaa yksin työn tekijä. Tutkimusten laadunarviointi toteutettiin käyttäen JBI:n kehittämiä ja Hoitotieteen tutkimusseuran

suomentamia arviointikriteereitä (Hotus, n.d.), joista on laadittu tutkimusmetodin ominaispiirteet huomioivat kriteeristöt sekä laadullisille että määrällisille tutkimuksille. Arviointiprosessiin valikoituneiden tutkimusten laatu arvioitiin pääsääntöisesti korkeaksi ja kaikki arvioidut tutkimukset hyväksyttiin mukaan tutkielmaan. Laadunarvioinnin tulokset on esitetty liitteessä 2.

4.5 Aineiston analyysi

Tutkielmaan valikoitui erilaisin menetelmin toteutettuja alkuperäistutkimuksia, joiden analyysi toteutettiin laadullisella sisällönanalyysillä. Laadullista sisällönanalyysimenetelmää voidaan soveltaa laadullisten tutkimusten lisäksi myös erilaisiin määrällisiin ja menetelmällisiin tutkimuksiin (Graneheim ym., 2017; Kangasniemi & Pölkki, 2015). Analyysi toteutettiin induktiivisesti pyrkimyksenä löytää aineistosta toistuvia teemoja, jotka kuvaavat tutkielman tarkastelukohdetta (Factor & de Guzman, 2017). Laadullisen aineiston analyysin vaiheet ovat aineistoon tutustuminen, luokittelu ja raportointi (Elo & Kyngäs, 2008). Vaiheet toteutettiin mainitussa järjestyksessä aloittaen huolellisella perehtymisellä aineistoon edeten teemojen mukaiseen luokitteluun ja lopuksi raportointiin. Aineistosta tunnistettiin kolme teemaa, joista muodostettiin yläluokat ja niiden alle aineistossa toistuvien ilmausten muodostamat alaluokat. Luokat koottiin raportoinnin tueksi taulukkomuotoon (taulukko 2).

5 Tulokset

5.1 Tutkimusten kuvaus

Systemaattisen tiedonhaun ja aineiston seulonnan jälkeen tutkielmaan valikoitui yksitoista tutkimusartikkelia. Tutkimukset sijoittuvat julkaisuajankohdiltaan vuosille 2000–2023. Tutkimuksiin osallistui yhteensä 1132 tutkittavaa. Menetelmiltään tutkimukset jakautuvat kuuteen laadulliseen ja viiteen määrälliseen tutkimukseen. Laadullisista tutkimuksista viisi on tutkimusasetelmaltaan kuvailevia ja yksi etnografinen. Määrällisistä tutkimuksista kaksi on asetelmaltaan kvasikokeellisia ja kolme poikkileikkaustutkimuksia.

Tutkimuksista neljä on julkaistu Australiassa (Jarvis, 2000; Lane ym., 2016; Rance & Sweet, 2016; Smedley, 2008), kaksi Singaporessa (Rodrigues ym., 2022; Wu ym., 2020) ja kaksi Suomessa (Rouvinen ym., 2021; Ruuskanen ym., 2018). Lisäksi yksittäiset tutkimukset on julkaistu Norjassa (Stănesu-Yadav & Lillekroken, 2023), Ruotsissa (Carlson ym., 2009) ja Yhdysvalloissa (Knisely ym., 2015). Tutkimusten julkaisukielet ovat englanti (n=9) ja suomi (n=2). Tutkimusten tarkemmat tiedot on esitetty liitteessä 2.

5.2 Ohjausosaaminen opiskelijaohjauksessa

Tutkimuksissa kuvattu sairaanhoitajien ohjausosaaminen luokiteltiin kolmeksi osa-alueeksi: ohjaajan ominaisuudet, ohjauksen sisältö sekä ohjausosaamisen laatu ja kehittäminen. Osa-alueista muodostettiin yläluokat, jotka jakautuivat kahdesta neljään alaluokkaan (taulukko 2). Luokittelun sisältö esitetään kokonaisuudessaan tutkielman seuraavissa alaluvuissa.

Taulukko 2. Ohjausosaamisen osa-alueiden luokittelu.

Sairaanhoitajien ohjausosaaminen opiskelijaohjauksessa			
Yläluokka	Ohjaajan ominaisuudet	Ohjauksen sisältö	Ohjausosaamisen laatu ja kehittäminen
Alaluokka	▪ Työkokemus ▪ Asenne ja motivaatio ▪ Kommunikaatiotaidot ▪ Persoonalliset ja henkilökohtaiset ominaisuudet	▪ Ohjauksen strategiat ▪ Ohjauksen menetelmät	▪ Itsearvioitu osaaminen ▪ Ohjaajakoulutukset ja niiden vaikutus ▪ Elinikäinen oppiminen ▪ Mentorointi

5.2.1 Ohjaajan ominaisuudet

Tutkimusten tuloksista oli tunnistettavissa tiettyjä ohjaajien ominaisuuksia, joiden on koettu myötävaikuttavan sairaanhoitajien ohjausosaamiseen. Ominaisuudet liittyvät ohjaajan työkokemukseen, asenteeseen ja motivaatioon, kommunikaatiotaitoihin sekä persoonallisiin ja henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Työkokemuksella on määrittävä vaikutus siihen, ketkä päätyvät ohjaamaan opiskelijoita. Ohjaajaksi ei katsota olevan kykenevä liian pian valmistumisen jälkeen, sillä ensin on hyvä kartuttaa työkokemusta (Lane ym., 2016). Ohjaajaksi valikoituvatkin usein kokeneet hoitajat (Rodrigues ym., 2022). Ohjaajan korkeaa tietotasoa pidetään erittäin tärkeänä, mutta sen ei katsota yksinään riittävän takaamaan oppimista. Sen sijaan kätilöopiskelijat ajattelevat, että oppimista voi tapahtua vain, jos opiskelija tuntee olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi. (Rance & Sweet, 2016.)

Kätilöopiskelijat pitivät tärkeänä ohjaajan empaattisuutta ja kykyä ymmärtää opiskelijan roolia. Opiskelijat näkivät arvokkaana, mikäli ohjaaja muistaa omista opiskeluajoistaan, millaista on olla oppimassa uutta. Opiskelijat myös aistivat, jos ohjaaja ei ole aidosti kiinnostunut ohjaamisesta. (Rance & Sweet, 2016.) Joidenkin hoitajien ei katsota soveltuvan ohjaajaksi laisinkaan, mikäli heiltä puuttuvat tarvittavat tiedot tai halukkuus ohjaamista kohtaan (Lane ym., 2016).

Ohjaajina toimivat sairaanhoitajat ovat pääsääntöisesti kiinnostuneita ohjaamisesta (Jarvis, 2000). Ohjaajat tiedostavat, että toimivat roolimalleina opiskelijoille ja haluavat siksi tehdä työnsä hyvin (Stănesu-Yadav & Lillekroken, 2023). Knisely ym. (2015) tutkimuksessa sairaanhoitajat pitivät tärkeimpinä ohjaajan ominaisuuksina kliinistä kompetenssia, positiivisena roolimallina toimimista sekä hyviä kommunikaatiotaitoja.

Ohjaajilta toivottuihin persoonallisiin ominaisuuksiin luokiteltavia piirteitä ovat turvallisuus (Carlson ym., 2009; Rance & Sweet, 2016), luotettavuus (Carlson ym., 2009), kannustavuus (Lane ym., 2016; Rance & Sweet, 2016) lähestyttävyys, rehellisyys, ystävällisyys, innostuneisuus (Lane ym., 2016). Ohjaajan toivotaan olevan hyväksyvä sekä omaavan kunnioitusta sekä opiskelijaa että oppimista kohtaan (Rance & Sweet, 2016). Ohjaajan toivotaan myös omaavan korkeat standardit oppimisen suhteen (Lane ym., 2016).

Rouvinen ym. (2021) tutkimuksessa korostui ohjaajan naissukupuoli. Tutkimukseen osallistuneet naishoitajat arvioivat sekä ominaisuutensa ohjaajana paremmiksi että

motivaationsa opiskelijaohjausta kohtaan korkeammaksi, kuin samaan tutkimukseen osallistuneet mieshoitajat.

5.2.2 Ohjauksen sisältö

Ohjauksen sisältö koostuu hoitajien käyttämistä ohjauksen strategioista eli suunnitelmista, joiden avulla pyritään saavuttamaan ohjauksellinen päämäärä sekä ohjauksellisista menetelmistä, jotka ovat konkreettisia keinoja toteuttaa ohjausta.

Tutkimuksissa hoitajat nimesivät ohjauksen tärkeäksi lähtökohdaksi opiskelijan lähtötason selvittämisen (Carlson ym., 2009; Lane ym., 2016; Stănesu-Yadav & Lillekroken, 2023). Olemassa olevien tietojen ja taitojen kartoittaminen on edellytys sille, että ohjausta voidaan toteuttaa opiskelijan yksilöllisen tarpeen mukaan (Carlson ym., 2009). Opiskelijan tavoitteiden huomioiminen ohjaa harjoittelun kulkua (Stănesu-Yadav & Lillekroken, 2023).

Tutkimuksissa esille nousseita ohjauksessa käytettäviä menetelmiä ovat suunnitellut oppimistilanteet, demonstraatio, toiminnallinen oppiminen (Stănesu-Yadav & Lillekroken, 2023), luennointi ja kysely (Carlson ym., 2009). Reflektio on paljon käytetty menetelmä ohjauksessa ja sitä käytetään esimerkiksi reflektiivisissä ohjauskeskusteluissa (Rouvinen ym., 2021; Stănesu-Yadav & Lillekroken, 2023) sekä esittämällä reflektiivisiä ja johdattelevia kysymyksiä, jotka myös tavoittelevat opiskelijan kriittisen ajattelun ja päättelykyvyn kehittymistä (Carlson ym., 2009). Lane ym. (2016) tutkimukseen osallistuneet ensihoitajat pitivät ongelmalähtöistä oppimista keskeisenä keinona uuden oppimiseen. (Rodrigues ym., 2022) tutkimukseen osallistuneet ohjaajat halusivat rohkaista opiskelijoita selvittämään asioita itse sen sijaan, että antaisivat heille valmiita vastauksia.

Palautteen anto on keskeinen ohjauskeino, joka ilmeni useissa tutkimuksissa. Carlson ym. (2009) tutkimuksessa sairaanhoitajat kertoivat antavansa opiskelijoille palautetta toiminnan ohessa sekä sanallisesti että hyväksyvin elein. Lane ym. (2016) tutkimuksessa ensihoitajat pitivät tärkeänä käydä palautekeskustelun opiskelijan kanssa erityisesti kiireellisten tai vaativien tilanteiden jälkeen. Palautetta annetaan rohkaisevasti, onnistumiset ja kehityskohteet esille nostaen (Rodrigues ym., 2022).

Tutkimusten mukaan opiskelijan edistymistä arvioidaan jatkuvasti (Jarvis, 2000; Rodrigues ym., 2022). Arvioinnin avulla ohjaajat pyrkivät selvittämään opiskelijoiden valmiutta itsenäiseen työskentelyyn (Rodrigues ym., 2022). Carlson ym. (2009) tutkimuksessa ohjaajat kuvasivat opiskelijan vastuun kasvattamista asteittain. Aluksi ohjaaja seuraa opiskelijan

työskentelyä tarkasti valvoen. Opiskelijan taitojen karttuessa ohjaaja siirtyy seuraamaan sivusta, ja lopulta opiskelija saa työskennellä itsenäisesti ohjaajalle raportoiden. Arviointikeinona käytetään myös päivittäistä ohjauskeskustelua (Rouvinen ym., 2021). Väli- ja loppuarviointi kuuluvat olennaisena osana opiskelijoiden ohjaukseen (Carlson ym., 2009).

5.2.3 Ohjausosaamisen laatu ja kehittäminen

Rouvinen ym. (2021) tutkimuksessa sairaanhoitajien itsearvioitu ohjausosaaminen vaihteli hyvän ja tyydyttävän osaamisen välillä. Yksittäisistä arvioiduista osa-alueista parhaimmaksi ja hyvälle osaamisen tasolle arvioitiin ohjauskeskustelu, toiselle sijalle omat ohjaajan ominaisuudet. Tutkimuksessa heikoimmalle tasolle arvioitiin oma opiskelijalähtöinen arviointiosaaminen. Samaisessa tutkimuksessa todettiin sairaanhoitajien korkean koulutustason olevan yhteydessä parempaan osaamiseen opiskelijaohjauksen eri osa-alueilla. Tulos on samansuuntainen kuin kaksikymmentäyksi vuotta aikaisemmin toteutettu tutkimus (Jarvis, 2000), jossa korkeammin koulutetut hoitajat pitivät itseään tehokkaampina ohjaajina kuin vähemmän koulutetut hoitajat.

Wu ym. (2020) tutkimuksessa opiskelijoita ohjaavat sairaanhoitajat arvioivat osaamisensa parhaimmalle tasolle ohjauksen strategioiden osalta. Toiselle sijalle hoitajat arvioivat osaamisensa koskien opiskelijoiden arviointia. Kolmannelle sijalle arvioitiin tavoitteiden asettaminen ja yksilöllinen ohjaus. Heikoimmalle tasolle sairaanhoitajat arvoivat osaamisensa tutkitun tiedon soveltamisen osalta.

Sairaanhoitajien ohjausosaamista pyritään kehittämään lukuisten erilaisten koulutusohjelmien avulla. Koulutusta tarjotaan sairaanhoitajille monissa muodoissa ja kasvavassa määrin erityisesti verkkopohjaisten ratkaisujen kautta. Sairaanhoitajat ovat motivoituneita kehittämään ohjaustaitojaan (Jarvis, 2000) ja ohjaajakoulutusta pidetään hyödyllisenä (Rodrigues ym., 2022). Tutkimusten mukaan koulutusohjelmat ovat vaikuttavia ja onnistuvat tavoitellessaan sairaanhoitajien ohjaustaitojen kehittymistä (Rodrigues ym., 2022; Ruuskanen ym., 2018; Smedley, 2008; Wu ym., 2020). Ohjaajakoulutus lisää ohjaajana toimivien itseluottamusta ohjaamisen, arvioinnin ja palautteenannon osalta (Rodrigues ym., 2022). Ohjauskoulutuksen käyneet sairaanhoitajat ovat motivoituneita ohjaamaan opiskelijoita (Rouvinen ym., 2021).

Wu ym. (2020) tutkimuksessa sairaanhoitajien ohjausosaaminen kehittyi merkittävästi koulutusohjelman avulla. Tutkimuksen mukaan valmistautuminen kliinisessä työssä tapahtuvaan ohjaukseen myös paransi sairaanhoitajien tyytyväisyyttä ja sitoutuneisuutta ohjaajana toimimiseen. Ruuskanen ym. (2018) tutkimuksessa todettiin ohjaajakoulutuksen parantaneen koulutukseen osallistuneiden hoitajien ohjausosaamisen tasoa sekä kohdentaneen ohjausta opiskelijalähtöisemmäksi. Tutkimuksessa todettiin koulutusinterventioon osallistuneiden hoitajien itsearvioidun ohjausosaamisen kehittyneen tyydyttävältä tasolta hyvälle tasolle. Koulutukseen osallistuminen lisäsi myös hoitajien ymmärrystä empaattisen suhtautumisen sekä roolimallina olemisen merkitykseen.

Opiskelijoiden ohjaamisen nähdään olevan jatkuva prosessi (Carlson ym., 2009), joka linkittyy elinikäiseen oppimiseen (Rance & Sweet, 2016; Wu ym., 2020). Usea tutkimus raportoi opiskelijoita ohjaavien hoitajien kokevan osaamisensa kehittyvän opiskelijoita ohjatessa (Rance & Sweet, 2016; Rodrigues ym., 2022; Smedley, 2008). Ohjaajat myös toivovat saavansa opiskelijoilta palautetta ohjauksestaan (Lane ym., 2016).

Smedley ym. (2008) tutkimuksessa ohjaajakoulutukseen osallistuneet sairaanhoitajat kokivat tarvetta edelleen kehittää ymmärrystään aikuisoppimisesta ja erilaisista oppimisen tavoista. Lane ym. (2016) tutkimuksessa ensihoitajat nostivat esiin mentoroinnin yhtenä keinona ohjausosaamisen kehittämiseen. Rance & Sweet (2016) tutkimuksessa kätilöopiskelijat ajattelivat, että ohjaustaitojen opiskelu jo kätilökoulutuksen aikana olisi monin tavoin hyödyllistä. Kätilöopiskelijoiden mielestä ohjaajakoulutus voisi edesauttaa myönteisen oppimiskulttuurin kehittymistä, ja parantaa opiskelijoiden oppimistuloksia.

6 Pohdinta

6.1 Tulosten pohdinta

Tutkielman tavoitteena oli jäsentää olemassa olevaa tutkimustietoa ohjausosaamisesta sekä tarkastella, millaisia valmiuksia sairaanhoitajilla on toimia oppimisen edistäjinä. Kirjallisuuskatsauksen perusteella ohjausosaaminen on monipuolinen kokonaisuus, jonka eri osa-alueet vaikuttavat opiskelijaohjauksen laatuun ja ohjaussuhteen sujuvuuteen. Tutkimusaineistosta tunnistetut kolme yläluokkaa, ohjaajan ominaisuudet, ohjauksen sisältö sekä ohjausosaamisen laatu ja kehittäminen, muodostavat ohjausosaamisen kokonaisuuden, jossa kukin osa-alue kytkeytyy toisiinsa ja tukee opiskelijaohjauksen onnistumista (kaavio 2).

Kaavio 2. Ohjausosaamisen kokonaisuus.

Ohjaajan ominaisuudet, kuten ammatillinen osaaminen, vuorovaikutustaidot ja empatiakyky, luovat perustan ohjaussuhteelle ja vaikuttavat opiskelijan kokemaan turvallisuuteen ja luottamukseen (Knisely ym., 2015; Lane ym., 2016; Rance & Sweet, 2016). Tutkimusten valossa juuri luotettavuus ja turvallisuus sekä lähestyttävyys korostuvat enemmän kuin ohjaajan kliininen osaaminen (Carlson ym., 2009; Lane ym., 2016). Opiskelijat toivovat ohjaajan olevan kannustava, ystävällinen ja innostunut ohjaamisesta (Rance & Sweet, 2016). Näiden havaintojen pohjalta voidaan todeta, että ohjaajana toimiville hoitajille kasautuu paljon odotuksia. On perusteltua tarkastella, kuinka hyvin nykyiset ohjaajakoulutukset

huomioivat tunne- ja vuorovaikutusosaamisen kehittämisen vai painottuvatko ne ensisijaisesti ohjauksen strategioihin ja menetelmiin. Tulevaisuudessa olisi tärkeää varmistaa, että ohjaajaksi kouluttautuvat sairaanhoitajat saavat tukea vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen ja luottamuksellisen ohjaussuhteen rakentamiseen.

Sairaanhoitajat ohjaavat opiskelijoita varsinaisen potilastyön ohessa, mikä mahdollistaa opiskelijoille ohjaajan työskentelyn seuraamisen lähietäisyydeltä, mutta asettaa samalla ohjaajan toteuttamaan vaativaa kaksoisroolia, jossa huomiota täytyy jakaa sekä potilaan hoitoon että opiskelijan ohjaukseen. Kokeneisuus voi auttaa sairaanhoitajaa ottamaan opiskelijaohjaajan roolin ja hoitamaan sitä menestyksekkäästi (Lane ym., 2016; Rodrigues ym., 2022), kun taas vastavalmistuneiden hoitajien ei ajatella olevan valmiita toimimaan ohjaajina (Lane ym., 2016). Opiskelijaohjaajaksi ryhtymisen voitaneen yleisesti katsoa olevan osa sairaanhoitajan urakehitystä. On kuitenkin epäselvää, miten hyvin sairaanhoitajia yleisesti valmistellaan ohjaajan rooliin, ja voi olla, että olemassa olevat käytännöt vaihtelevat.

Ohjausosaamisen osa-alueista ohjauksen sisältö kattaa kaikki ne tiedot ja taidot, joita tarvitaan ohjaustilanteiden suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa (Carlson ym., 2009; Rouvinen ym., 2021; Stănesu-Yadav & Lillekroken, 2023). Opiskelijan harjoittelujakson onnistumisen kannalta on tärkeää, että ohjaajana toimivat sairaanhoitajat hallitsevat ohjauksen strategista suunnittelua sekä osaavat käyttää erilaisia ohjausmenetelmiä. Tämän tutkielman tulosten mukaan sairaanhoitajilta löytyy strategista osaamista, joka ilmenee erityisesti opiskelijan lähtötason selvittämisenä ja ohjauksen kohdentamisena opiskelijan taitoihin nähden (Carlson ym., 2009; Lane ym., 2016; Stănesu-Yadav & Lillekroken, 2023). Strategiseen osaamiseen lukeutuu myös sairaanhoitajien toteuttama opiskelijan taitojen kehittymisen jatkuva arviointi ja opiskelijan vastuun kasvattaminen sen mukaan (Jarvis, 2000; Rodrigues, ym., 2022; Carlson ym., 2009). Tutkimusten perusteella sairaanhoitajilla on myös osaamista käyttää erilaisia ohjausmenetelmiä. Menetelmiin lukeutuvat toiminnallinen oppiminen ja demonstraatio (Stănesu-Yadav & Lillekroken, 2023), luennointi ja kysely (Carlson ym., 2009) sekä ongelmalähtöinen oppiminen (Lane ym., 2016).

Ohjausosaamisen laadun ja kehittämisen näkökulma korostaa jatkuvan itsearvioinnin merkitystä sekä ohjaajan valmiutta kehittää ja päivittää osaamistaan (Rodrigues ym., 2022; Rouvinen ym., 2021; Ruuskanen ym., 2018; Wu ym., 2020). Sairaanhoitajat ovat motivoituneita kehittämään ohjaustaitojaan (Jarvis, 2000) ja on tärkeää, että työnantaja tarjoaa hoitajille mahdollisuuden osallistua koulutuksiin. Olisi myös tärkeää saada houkuteltua

koulutuksiin hoitajia, jotka eivät niihin oma-aloitteisesti hakeudu. Tutkimusten mukaan koulutuksiin osallistuneet hoitajat pitävät ohjaajakoulutusta hyödyllisenä (Rodrigues ym., 2022) ja ovat ohjaajakoulutuksen käytyään motivoituneempia ohjaamaan opiskelijoita (Rouvinen ym., 2021).

Tutkielman tulosten perusteella sairaanhoitajien ohjausosaamisen taso vaihtelee hyvän ja tyydyttävän välillä (Rouvinen ym., 2021). Tutkimukset myös vahvistavat, että osaamisen tasoa voidaan kehittää ohjaajakoulutusten avulla (Rodrigues ym., 2022; Rouvinen ym., 2021; Ruuskanen ym., 2018; Wu ym., 2020). Ohjausosaamisen laadunarviointi perustuu tutkimuksissa paljolti itsearviointiin. Vaikka käytössä on validoituja mittareita, vaikuttavat tuloksiin aina vastaajien itseluottamus tai itsekriittisyys. Laadunarvioinnin luotettavuutta voisi parantaa lisäämällä itsearvioinnin rinnalle muita arviointimenetelmiä, kuten tietotestejä opiskelijaohjauksen teoriasta, ohjaustilanteiden havainnointia tai ohjauksen simulaatioita.

6.2 Luotettavuuden pohdinta

Tutkielman luotettavuutta vahvistavat sen suunnitelmallinen ja järjestelmällinen aineistonkeruun toteutus ja seulonta. Selkeästi määritellyt mukaan- ja poissulkukriteerit vähentävät sattumanvaraisuuden riskiä. Tutkielman luotettavuutta parantavat sen vaiheiden läpinäkyvä ja selkeä dokumentointi, mitkä osaltaan mahdollistavat myös tutkielman toistettavuuden. Tutkielmassa käytetyt lähteet on merkitty asianmukaisesti lähdeviittein.

Tutkielman luotettavuutta vahvistaa aineiston koostuminen eri tutkimusmetodein toteutetuista tutkimuksista. Tutkimusten sisällönanalyysissa havaittiin, että lähtökohtaisesti laadulliset tutkimukset kartoittavat ohjausosaamisen sisältöä ja määrälliset tutkimukset ohjausosaamisen tasoa. Se, että tutkielmaan valikoitui sekä laadullisia (n=6) että määrällisiä (n=5) tutkimuksia, mahdollisti tutkimusaiheen monipuolisen tarkastelun ja ohjausosaamisen määrittelyn monimenetelmäisesti. Tutkimusten tulokset olivat yhteneviä. Mukana oli tutkimuksia useista eri maista, ja niiden ajankohdat sijoittuivat kahdenkymmenenkolmen vuoden aikajaksolle. Maantieteellinen ja ajallinen vaihtelu lisää aineiston monipuolisuutta ja parantaa aineiston yleistettävyyttä. Kotimaisen aineiston (n=2) mukanaolo tarjoaa vertailupohjaa kansainväliselle aineistolle.

Kandidaatin tutkielma toteutetaan yksilötyönä, mikä osaltaan heikentää sen luotettavuutta. Tutkielman tekijä on pyrkinyt huolellisuuteen, ja lisäksi työn eri vaiheissa pyytänyt ja saanut ohjausta työn sisällönohjaajilta sekä yliopiston kirjaston informaatikolta.

7 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkielman tarkoituksena oli lisätä ymmärrystä sairaanhoitajien ohjausosaamisesta opiskelijoiden ammatillisen kasvun ja oppimisen tukemisen näkökulmasta. Tulosten perusteella voidaan todeta ohjausosaamisen olevan kokonaisuus, joka pitää sisällään ohjauksen suunnittelua ja toteutusta, roolimallina toimimista ja opiskelijan henkilökohtaisen kehityksen jatkuvaa arviointia ja tukemista. Sairaanhoitajien itsearvioitu ohjausosaaminen asettuu hyvälle ja tyydyttävälle tasolle. Ohjaajakoulutuksilla voidaan tutkitusti parantaa ohjausosaamisen tasoa.

Tutkimuksista ilmeni, että ohjaajan ominaisuuksiin kohdistuu monenlaisia odotuksia ja vaatimuksia. Ominaisuudet liittyvät sekä ohjaajan työkokemukseen että asiantuntijuuteen, mutta laajalti myös persoonallisiin piirteisiin ja henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Turvallinen, lähestyttävä ja kannustava ohjaaja voi saavuttaa opiskelijan kanssa luottamuksellisen ohjaussuhteen, jossa kenties merkittävin oppimista edistävä tekijä on toimiva vuorovaikutus.

Sairaanhoitajien ohjausvalmiudet ja -osaaminen heijastuvat paitsi opiskelijoiden kokemuksiin ohjatusta harjoittelusta, myös laajemmin terveydenhuollon osaamiseen ja laadun kehittämiseen. Tämän tutkielman tulosten perusteella on tärkeää, että ohjaajaksi ryhtyville sairaanhoitajille mahdollistetaan jatkokouluttautuminen ja sitä myötä parempi valmistautuminen opiskelijaohjaajan rooliin. Tutkielman tuottamaa tietoa voidaan hyödyntää sairaanhoitajien täydennyskoulutusohjelmien sisällön suunnittelussa, jotta sairaanhoitajien ohjausosaamista opiskelijoiden ohjauksessa voitaisiin vahvistaa entisestään. Tulevaisuuden koulutuksissa tulisi huomioida erityisesti vuorovaikutusosaamisen kehittäminen.

Tulevaisuudessa ohjausosaamista olisi hyvä tutkia monimenetelmäisesti huomioiden itsearvioinnin lisäksi myös muita arviointikeinoja. Opiskelijaohjaustilanteiden tutkiminen havainnoimalla voisi tuottaa syvempää ymmärrystä todellisista ohjaustilanteista ja mahdollistaa vertailun sairaanhoitajien itsearvioituun ohjausosaamiseen.

Lähteet

Bengtsson, M. & Carlson, E. (2015). Knowledge and skills needed to improve as preceptor: development of a continuous professional development course – a qualitative study part I. BMC Nursing, 14(1), 51. https://doi.org/10.1186/s12912-015-0103-9

Carlson, E., Wann-Hanson, C. & Pilhammar, E. (2009). Teaching during clinical practice: strategies and techniques used by preceptors in nursing education. Nurse Education Today, 29(5), 522–526. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2008.11.012

Elo, S. & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. Journal of Advanced Nursing, 62(1), 107–115. https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x

Eriksson, E., Korhonen, T., Merasto, M. & Moisio, EL. (2015). *Sairaanhoitajan ammatillinen osaaminen - Sairaanhoitajakoulutuksen tulevaisuus -hanke.* Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto ja Suomen sairaanhoitajaliitto ry. https://www.epressi.com/media/userfiles/15014/1442254031/loppuraportti-sairaanhoitajan-ammatillinen-osaaminen.pdf

Euroopan parlamentti ja neuvosto. (2013). Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/55/EU ammattipätevyyden tunnistamisesta. http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:354:0132:0170:FI:PDF

Factor, E. & de Guzman, A. (2017). Explicating Filipino student nurses' preferences of clinical instructors' attributes: A conjoint analysis. Nurse Education Today, 55, 122–127. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2017.05.009

Graneheim, U., Lindgren, B-M. & Lundman, B. (2017). Methodological challenges in qualitative content analysis: A discussion paper. Nurse Education Today, 56, 29–34. http://dx.doi.org/10.1016/j.nedt.2017.06.002

Gray, J. R., & Grove, S. K. (2021). *Burns and Grove's the practice of nursing research: appraisal, synthesis, and generation of evidence* (9th edition.). Elsevier.

Hotus (julkaisuaika tuntematon). Tutkimusten arviointikriteeristöt (JBI). https://hotus.fi/kansainvalinen-yhteistyo/jbi-keskus/tutkimusten-arviointikriteeristot-jbi/

Jarvis, L. (2000). Clinical teaching by community nurses in the Australian context. British Journal of Community Nursing, 5(12), 590–595. https://doi.org/10.12968/bjcn.2000.5.12.7114

Kangasniemi, M. & Pölkki, T. (2015). Aineiston käsittely: Kirjallisuuskatsauksen ydin. Teoksessa M. Stolt, A. Axelin, R Suhonen. *Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä* (s. 83-96). Turun yliopisto.

KeVa. (2023). *Kuntasektorin työvoimaennuste.* https://www.keva.fi/contentassets/de5752333bfb4e0a8194a8797ed24935/analyysi-kuntien-tyovoimatarpeista-2023.pdf

Knisely, M., Fulton J. & Friesth B. (2015). Perceived importance of teaching characteristics in clinical nurse specialist preceptors. Journal of Professional Nursing, 31(3), 208–214. http://dx.doi.org/10.1016/j.profnurs.2014.10.006

Lane, M., Rouse J. & Docking R. (2016). Mentorship within the paramedic profession: a practice educator's perspective. British Paramedic Journal, 1(1), 2–8. https://doi.org/10.29045/14784726.2016.05.1.1.2

Lemetti, T. & Ylönen, M. (2015). Kirjallisuuskatsaukseen valittujen tutkimusartikkelien arviointi. Teoksessa M. Stolt, A. Axelin, R Suhonen. *Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä* (s. 69-82). Turun yliopisto.

Meretoja, R., Isoaho, H. & Leino-Kilpi, H. (2004). Nurse Competence Scale: development and psychometric testing, Journal of Advanced Nursing 47(2), 124–133. https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2004.03071.x

Opetus- ja kulttuuriministeriö & Sanastokeskus. (2024). *Opetus- ja koulutussanasto (OKSA).* 3. laitos. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Sanastokeksus ry. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165542/OKM_2024_13.pdf

Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J. M., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hrobjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S., … Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ (Online)*, *372*. https://doi.org/10.1136/bmj.n71

Rance, S. & Sweet L. (2016). Developing clinical teaching capacities of midwifery students. Women and Birth, 29(3), 260–268. http://dx.doi.org/10.1016/j.wombi.2015.12.002

Rodrigues, N. G., Han, C. Q. Y., Devi, K. M., Chi, Y., Selvam, U. P., Wee, F. C., Ang, E. N. K., Chan, Y. S., & Wu, X. V. (2022). Perspectives of nurse preceptors on a web-based clinical pedagogy program and clinical teaching: A descriptive qualitative study. Nursing & Health Sciences, 24(1), 214–223. https://doi.org/10.1111/nhs.12916

Rouvinen, K., Uusitalo, T., Roos, M., Teuho, S. & Koivula, M. (2021). Sairaanhoitajien opiskelijaohjausosaaminen erikoissairaanhoidossa. Tutkiva Hoitotyö, 19(4), 20–29.

Ruuskanen, S., Koota, E., Timonen, L., Haapa, T., Lääperi, M., Kääriäinen, M. & Meretoja, R. (2018). Ohjaajakoulutusintervention vaikutus opiskelijaohjaajien itsearvioituun ohjausosaamiseen yliopistosairaalassa. Hoitotiede, 30(3), 191–202. https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128422

Smedley, A. (2008). Becoming and being a preceptor: a phenomenological study. Journal of Continuing Education in Nursing, 39(4), 185–191. https://doi.org/10.3928/00220124-20080401-08

Stănesu-Yadav, D. & Lillekroken, D. (2023). Nurse preceptors' experiences of promoting and teaching fundamental care to undergraduate nursing students: A qualitative study. Journal of Advanced Nursing, 79(3), 1094–1106. https://doi.org/10.1111/jan.15372

Suhonen, R., Axelin, A. & Stolt, M. (2015). Erilaiset kirjallisuuskatsaukset. Teoksessa M. Stolt, A. Axelin, R Suhonen. *Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä* (s. 7-22). Turun yliopisto.

Suliman, M. & Warshawski, S. (2022). Nursing students' satisfaction with clinical placements: The contribution of role modeling, epistemic authority, and resilience-a cross-sectional study. Nurse Education Today, 115. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105404

Sulosaari, V. & Kajander-Unkuri, S. (2015). Integroitu kirjallisuuskatsaus. Teoksessa M. Stolt, A. Axelin, R Suhonen. *Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä* (s. 110-119). Turun yliopisto.

Valkeapää, K. (2015). Tutkimusaineiston valinta systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa. Teoksessa M. Stolt, A. Axelin, R Suhonen. *Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä* (s. 58-68). Turun yliopisto.

Wu, XV., Chi, Y., Selvam, UP., Devi, MK., Wang, W., Chan, YS., Wee, FC., Zhao, S., Sehgal, V. & Ang, NKE. (2020). A Clinical Teaching Blended Learning Program to Enhance Registered Nurse Preceptors' Teaching Competencies: Pretest and Posttest Study. Journal of Medical Internet Research, 22(4), e18604. https://doi.org/10.2196/18604

Ye, J., Tao, W., Yang, L., Xu, Y., Zhou, N. & Wang, J. (2022). Developing core competencies for clinical nurse educators: An e-Delphi-study. Nurse Education Today, 109. https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.105217

Liitteet

Liite 1. Tietokantahaut

Tietokanta	Päivämäärä	Hakulauseke	Tulosmäärä
Cinahl	2.2.2025	(nurse* OR midwif* OR paramedic*) AND ("teaching competency" OR "clinical teaching competency" OR "clinical pedagogy" OR "teaching skill*" OR "pedago* skill*")	169
Cochrane	2.2.2025	(nurse* OR midwif* OR paramedic*) AND "teaching competency" OR "clinical teaching competency" OR "clinical pedagogy" OR teaching NEXT skill* OR pedago* NEXT skill*	10
Medic	2.2.2025	sairaanhoitaja* OR kätilö* OR ensihoitaja* OR terveydenhoitaj* AND ohjaus* OR opetusosaaminen AND kompetenssi OR taidot OR osaaminen	25
PubMed	31.1.2025	(nurse* OR "Nurses"[Mesh] OR midwif* OR paramedic*) AND ("teaching competency" OR "clinical teaching competency" OR "clinical pedagogy" OR "teaching skill*" OR "pedago* skill*")	192

Liite 2. Aineiston esittely

Artikkelin tiedot	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusasetelma	Aineisto & aineistonkeruu	Keskeiset tulokset	Laadun-arviointi
Stănesu-Yadav, DN. & Lillekroken, D. 2023, Norja *Nurse preceptors' experiences of promoting and teaching fundamental care to undergraduate nursing students: A qualitative study*	Tutkittiin sairaanhoitajien kokemuksia siitä, miten he opettavat sairaanhoitaja-opiskelijoille perushoidon toteuttamista hoitokotiharjoittelun aikana.	Kvalitatiivinen kuvaileva tutkimus	Maksimaalisen vaihtelun otannalla valikoidut sairaanhoitajat (n=5) ja heidän kauttansa lumipallo-otannalla valikoidut sairaanhoitajat (n=4). Puolistrukturoitu syvähaastattelu	Tutkimuksessa havaittiin, että sairaanhoitajat omaavat pedagogisia taitoja, joiden avulla he ohjaavat opiskelijoita huolehtimaan potilaiden perushoidosta.	10/10 JBI
Rodrigues, N., Han, C., Devi, K., Chi, Y., Selvam, U., Wee, F., Ang, E., Chan, Y. & Wu, X. 2021, Singapore *Perspectives of nurse preceptors on a web-based clinical pedagogy program and clinical teaching: A descriptive qualitative study*	Tutkimus pyrki selvittämään sairaanhoitajien näkemyksiä verkkopohjaisen kliinisen pedagogian koulutusohjelman vaikutuksista hoitajien toteuttamaan opiskelijaohjaukseen.	Kvalitatiivinen kuvaileva tutkimus	Tarkoituksenmukainen otanta sairaanhoitajista, jotka ohjaavat opiskelijoita ja ovat suorittaneet verkkopohjaisen kliinisen pedagogian koulutusohjelman (n=19). Puolistrukturoidut kohderyhmähaastattelut	Tutkittavat kertoivat saaneensa ohjelman kautta olennaisia pehmeitä ja kovia taitoja, jotka antoivat heille uutta itsevarmuutta ja helpottivat heidän kliinistä opetustaan ja arviointiaan.	8/10 JBI
Rouvinen, K., Uusitalo, T., Roos, M., Teuho, S. & Koivula, M. 2021, Suomi *Sairaanhoitajien opiskelijaohjausosaaminen erikoissairaanhoidossa*	Tutkimuksessa kuvataan sairaanhoitajien opiskelijaohjausosaamista seitsemällä ohjausosaamisen osa-alueella.	Poikkileikkaus-tutkimus	Sairaanhoitajat (n=144) ja ensihoitajat, kätilöt, terveydenhoitajat, apulaisosastonhoitajat, asiantuntijahoitajat (n=17) Sähköinen opiskelijaohjauksen itsearvioinnin mittari	Sairaanhoitajat arvioivat ohjausosaamisensa olevan hyvällä tai tyydyttävällä tasolla. Tutkimuksessa todettiin opiskelijaohjaus-koulutuksella olevan yhteys lähes kaikkiin sairaanhoitajien ohjausosaamisen osa-alueisiin, niitä kehittäen.	6/8 JBI

Artikkelin tiedot	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusasetelma	Aineisto & aineistonkeruu	Keskeiset tulokset	Laadun-arviointi
Wu, X., Chi, Y., Selvam, U., Devi, K., Wang, W., Chan, Y., Wee, F., Zhao, S., Sehgal, V. & Ang, N. 2020, Singapore *A clinical teaching blended learning program to enhance registered nurse preceptors' teaching competencies: Pretest and posttest study*	Tutkimuksessa tarkasteltiin verkkopohjaisen koulutusohjelman vaikutusta hoitajien ohjausosaamiseen, omiin kykyihin luottamiseen, asenteisiin verkkopohjaista oppimista kohtaan sekä blended learning -oppimistuloksiin.	Kvasikokeellinen	Tarkoituksenmukainen otanta opiskelijoita ohjaavista sairaanhoitajista (n=150) Neljästä mittarista koostuva kyselylomake ennen ja jälkeen koulutusintervention	Koulutusinterventioon osallistuneiden sairaanhoitajien ohjausosaaminen kehittyi merkittävästi kaikilla neljällä mitatulla osa-alueella (opiskelijan arviointi, tavoitteiden asettaminen, opetusstrategiat, kokonaisuuksien hahmottaminen ja syy-seuraus-suhteiden ymmärtäminen)	8/9 JBI
Ruuskanen, S., Koota, E., Timonen, L. & Haapa, T. 2018, Suomi *Ohjaajakoulutusintervention vaikutus opiskelijaohjaajien itsearvioituun ohjausosaamiseen yliopistosairaalassa*	Tutkimuksessa arvioitiin ohjaajakoulutusintervention vaikutusta opiskelijaohjaajien itsearvioimaan ohjausosaamiseen.	Kvasikokeellinen	Ohjaajakoulutusinterventioon osallistuneet hoitotyöntekijät (n=146) Sähköinen kysely	Koulutusinterventio lisäsi ohjausosaamisen tasoa ja muutti ohjausorientaatiota opiskelijalähtöisemmäksi.	7/9 JBI

Artikkelin tiedot	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusasetelma	Aineisto & aineistonkeruu	Keskeiset tulokset	Laadun-arviointi
Lane, M., Rouse, J. & Docking, R. E. 2016, Australia *Mentorship within the paramedic profession: a practice educator's perspective*	Tutkimuksessa selvitettiin ensihoitajien näkemyksiä mentorointiin liittyvistä kysymyksistä, jotka ovat erityisiä ensihoidon ammatille. Lisäksi tutkimus tarkasteli mentorointiin liittyviä tekijöitä havainnoinnin kautta oppimisessa, opetustaitoja sekä ensihoitajien henkilökohtaisia ominaisuuksia.	Kvalitatiivinen	Mukavuusotannalla valitut ensihoitajat kahdesta ensihoitopalvelusta (n=14) Puolistrukturoidut fokusryhmähaastattelut	Tulokset korostivat havainnoinnin kautta oppimisen, opetustaitojen ja henkilökohtaisten ominaisuuksien merkitystä ohjaajan roolissa. Esiin nostettiin myös organisatorisia haasteita ohjaukselle, kuten tuki, arvostus ja opiskelijoiden henkinen hyvinvointi.	8/10 JBI
Rance, S. & Sweet, L. 2016, Australia *Developing clinical teaching capacities of midwifery students*	Tutkimuksessa haluttiin tarkastella kätilöopiskelijoiden valmiuksia toteuttaa kliinistä ohjausta työelämässä sekä selvittää miten valmiuksia voidaan kehittää.	Kvalitatiivinen kehittämistutkimus	Tarkoituksenmukainen otanta 3. (n=14) ja 1. (n=60) vuoden kätilöopiskelijoista Kohderyhmähaastattelut ennen ja jälkeen koulutusintervention	Tuloksien perusteella kätilöopiskelijat tunnistavat tekijöitä, jotka vaikuttavat kliiniseen ohjaukseen ja oppimiseen. Opiskelijat kokivat koulutusintervention hyödylliseksi ohjaustaitojen kehittämisessä ja havaitsivat jo omaavansa kompetenssia ohjaamiseen.	8/10 JBI
Knisely, M., Fulton, J. & Friesth, B. 2015, Yhdysvallat *Perceived importance of teaching characteris in clinical nurse specialist preceptors*	Tutkimuksessa haluttiin vertailla asiantuntija-sairaanhoitajienhoitajien ja asiantuntija-sairaanhoitajiksi perehtyvien näkemyksiä vaikuttavan ohjauksen elementtien tärkeydestä.	Poikkileikkaus-tutkimus	Lumipallo-otanta Perehdyttävät sairaanhoitajat (n=278) sekä perehdytyksessä olevat sairaanhoitajat (n=78) Sähköinen kyselylomake	Asiantuntijasairaanhoitajien sekä asiantuntijasairaan-hoitajiksi perehtyvien arviot kolmesta tärkeimmästä elementistä olivat yhtenevät. Elementit olivat tärkeysjärjestyksessä kliininen kompetenssi, positiivinen roolimalli ja kommunikaatiotaidot.	6/8 JBI

Artikkelin tiedot	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusasetelma	Aineisto & aineistonkeruu	Keskeiset tulokset	Laadun-arviointi
Carlson, E., Wann-Hansson, C. & Pilhammar E. 2009, Ruotsi *Teaching during clinical practice: Strategies and techniques used by preceptors in nursing education*	Tutkimuksessa kuvaillaan mitä strategioita ja tekniikoita sairaanhoitajat käyttävät ohjatessaan opiskelijoita kliinisessä harjoittelussa.	Kvalitatiivinen etnografinen tutkimus	Kokonaisotanta tarkoituksenmukaisesti valituilta yhteistyöosastoilta. Kardiologisella ja kirurgisella osastolla työskentelevät opiskelijoita ohjaavat sairaanhoitajat. Tutkimuksen 1. vaihe, havainnointi (n=13) Tutkimuksen 2. vaihe, kohderyhmähaastattelu (n=16)	Sairaanhoitajien opiskelijan ohjaaminen on jatkuva prosessi, jossa ohjausta samanaikaisesti toteutetaan, sopeutetaan ja arvioidaan. Tutkimus tarjoaa tietoa perehdytyksen kehittämiseksi.	8/10 JBI
Smedley, A. 2008, Australia *Becoming and being a preceptor: A phenomenological study*	Tutkimuksessa tarkasteltiin, miten perehdyttäjäkoulutus vaikutti sairaanhoitajien perehdytysosaamiseen.	Kvalitatiivinen	Tarkoituksenmukainen otanta koulutuksen käyneistä sairaanhoitajista (n=7) Puolistrukturoitu haastattelu	Perehdyttäjän rooli on keskeinen ja arvokas osa sairaanhoidon opetuksessa. Koulutus voi parantaa perehdyttäjien suoriutumista tehtävästään sekä kehittää työpaikan kulttuuria positiivisempaan suuntaan. Perehdytyksestä voivat hyötyä sekä perehdyttäjä että opiskelija.	9/10 JBI
Jarvis, L. 2000, Australia *Clinical teaching by community nurses in the Australian context*	Tutkimuksessa tarkasteltiin tekijöitä, jotka vaikuttavat perusterveydenhuollossa työskentelevien sairaanhoitajien toteuttamaan opiskelijaohjaukseen.	Poikkileikkaus-tutkimus	Perusterveydenhuollossa työskentelevät sairaanhoitajat (n=167) Kyselylomake	Perusterveydenhuollossa työskentelevät sairaanhoitajat ovat kiinnostuneita ohjaamisesta ja pitävät sitä tärkeänä osana työtään. Valtaosa osallistujista oli motivoituneita kehittämään ohjaustaitojaan.	4/8 JBI